

कार्यं दंडः कारणं तद्धेतुभूतं पापं तयोः सिद्धौ निश्चये तव बुद्धिरंतःकरणं प्रसन्ना निर्मला वैषम्यरहितेत्यर्थः ॥ ४९ ॥ धर्मादेव व्यतिक्रान्तानां पुरस्कृतमयेसरं ॥ अवगतं तदयेसरत्वेनप्रसिद्धं मामपि पापिष्ठतरं ॥ धर्मसंहितया वाचा परिपालय उत्तमलोकान्प्राप्नुहीतिवाचानुग्रहाणेत्यर्थः ॥ ५० ॥ उवाच पुत्रादिमायाकृतःसन्नुवाचेत्यर्थः ॥ ५१ ॥ नत्वात्मानं भगवता त्वया हतत्वाद्भुक्तभोगत्वात् ॥ नतारां सुग्रीवस्यापितस्यामनुरागात् ॥ नबांधवान्मुग्रीवतोपि सेवया जीवनलाभात् ॥ पुत्रं शोचामि बाल्यत्वात् ॥ ५२ ॥ मया लालितः सममादर्शनाच्छेषं गमिष्यति ॥ पीतांबुः सस्याद्युपयोजितांबुः ॥ ५३ ॥ तारेयस्तारापत्यं ॥ एकपुत्रत्वेनातिलालितत्वं ॥ ५४ ॥ मतिमुत्तमां कार्यकारणसिद्धौचप्रसन्नावुद्धिरव्यया ॥ ४९ ॥ मामप्यवगतंधर्माद्व्यतिक्रान्तपुरस्कृतं ॥ धर्मसंहितयावाचाधर्मज्ञपरिपालय ॥ ५० ॥ बाष्पसंरुद्धकंठस्तुवालीसार्तरवःशनैः ॥ उवाचरामंसंप्रेक्ष्यपंकलग्नइवद्विपः ॥ ५१ ॥ नचात्मानमहंशोचेनतारांतापिबांधवान् ॥ यथा पुत्रगुणज्येष्ठमंगदंकनकांगदं ॥ ५२ ॥ सममादर्शनाद्दीनोबाल्यात्प्रभृतिलालितः ॥ तटाकइवपीतांबुरुपशोषंगमिष्यति ॥ ५३ ॥ बालश्चाकृतबुद्धिश्चएकपुत्रश्चमेप्रियः ॥ तारेयोरामभवतारक्षणीयोमहाबलः ॥ ५४ ॥ सुग्रीवेचांगदेचैवविधत्स्वमतिमुत्तमां ॥ त्वंहिगोमाचशास्ताचकार्याकार्यविधौस्थितः ॥ ५५ ॥ यातेनरपतेवृत्तिर्भरतेलक्ष्मणेचया ॥ सुग्रीवेचांगदेराजंस्तार्चितयितुमर्हसि ॥ ५६ ॥ महोषकृतदोषांतांयथातारांतपस्विनीं ॥ सुग्रीवोनावमन्येततथावस्थातुमर्हसि ॥ ५७ ॥ त्वयात्यनुगृहीतेनशक्यंराज्यमुपासितुं ॥ त्वद्वशेवर्तमानेनतवचित्तानुवर्तिना ॥ ५८ ॥ शक्यंदिवांचार्जयितुंवसुधांचापिशसितुं ॥ त्वत्तोहंवधमाकांक्षन्वार्यमाणोपितारया ॥ ५९ ॥ मरणांतानिवैराणीतिन्यायेनेतिभावः ॥ सुग्रीवेच तत्रेवेत्यर्थः ॥ भ्रातृस्नेहोद्धोधेनवा ॥ तत्राप्यनुग्रहप्रार्थनं कार्यविधौ गोप्ता ॥ अकार्यविधौ शास्ता ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ महोषकृतदोषां मल्लतमुग्रीवापकारदोषानुसरणमात्रेण कृतदोषां नतुस्वतःकृततदपकारां ॥ तपस्विनीं शोच्यां ॥ अवस्थातुमवस्थापयितुं ॥ ५७ ॥ राज्यं वानरराज्यं ॥ ५८ ॥ शक्यमिति ॥ स्वाराज्यमपि त्वत्प्रसादलभ्यमितिभावः ॥ अहंत्वदुपदेशतस्त्वदर्शनतश्चेदानीं क्षीणपापः ॥ त्वत्तोवधमुत्तमलोकराज्यफलकमाकांक्षन्नेष्यमाणइदानीमस्मि ॥ अतस्तारया वार्यमाणोपि यत् भ्रात्रा युद्धमुपागतः प्राप्तस्तत्पूर्वकतपुण्यपरिपाकेनेतिशेषः ॥ ५९ ॥